

Täysistunto

Perjantai 8.12.2023 klo 13.00—20.37

14. Hallituksen esitys eduskunnalle osakesäästötilistä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 44/2023 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 9/2023 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Kettunen poissa, edustaja Valtola poissa. Edustaja Mäkinen paikalla, olkaapa hyvä.

Keskustelu

19.52 **Matias Mäkinen sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten tässä edellisessä puheenvuorossa tuli ilmi, olemme viime päivät käsitelleet hyvin synkkiä esityksiä ja asioita, erittäin karmeita leikkauksia pienituloisten toimeentuloon, joilla todellakin tulee 17 000 uutta pienituloista lasta, 100 000 ihmistä ajetaan toimeentulotuelle muilta etuuksilta ja ihmisten toimeentuloa heikennetään useilla sadoilla euroilla kuukaudessa, jopa toistatuhatta euroa kuukaudessa. Hallitus tekee nämä leikkaukset, koska meillä ei ole varaa, meillä ei ole mahdollisuutta enää pitää huolta ihmisten toimeentulosta. Mutta nyt käsittelyssämme on kuitenkin esitys, johon hallituksen mukaan on varaa. Hallituksen mukaan osakesäästäjät ovat se heikko-osainen ryhmä tässä yhteiskunnassa, joka todellakin tarvitsee uuden paremman verohelpotuksen.

Tässä esityksessä esitetään, että osakesäästötilin enimmäistalletusrajaa nostetaan 50 000 eurosta 100 000 euroon vuoden 24 alusta alkaen. Jo Sipilän hallituksen säätäessä tämän lain osakesäästötilistä vuonna 2018 vastustimme tätä esitystä. Katsoimme tuolloin ja katsoimme edelleen, että osakesäästötili ei edistä sille asetettuja tavoitteita kansalaisten vaurastumisesta ja säästämisen lisääntymisestä, vaan se luo aukon veropohjaan, lisää taloudellista eriarvoisuutta ja tekee sijoittamisesta monimutkaisempaa. Nämä esityksen haitat siis näyttäytyvät suurempina kuin mahdolliset hyödyt.

Sijoittajan kannalta osakesäästötilin etuna on se, että sijoitustuotoista maksettavat verot ovat eräissä tilanteissa matalammat, kun tuotot nostetaan osakesäästötilin kautta. Tämä mahdollinen etu perustuu siihen, että osakesäästötilille kertyviä osinkoja ja myyntivoittoja ei veroteta näiden tulojen kertyessä vaan vasta, kun tulot nostetaan osakesäästötililtä. Tämä hyöty jää usein pitkänkin omistusaajan jälkeen hyvin pieneksi, jos sijoitukset ja niiden tuotot eivät ole suuria. Keskimääräisissä muutaman tuhannen euron sijoituksissa hyöty voi olla esimerkiksi yksittäisiä euroja kuukautta kohden vielä kymmenen vuoden jälkeenkin. Osakesäästötilin hyötyä kaventaa sekin, että siitä nostetuista tuotoista maksetaan korkeampaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2023 vp

veroa eli täyttä pääomatuloveroa, kun taas suoraan omistetuista osakkeista saaduista osingoista ja myyntivoitoista osa on vapautettu pääomatuloverosta.

Osakesäästötilin ongelmallisuus näyttäytyy siinä, että osakesäästötilille kertyvät tuotot jäävät joissain tilanteissa kokonaan verotuksen ulkopuolelle. Tämä koskee tilanteita, joissa osakesäästötilin varat siirtyvät perillisille perintönä, sekä tilanteita, joissa osakesäästötilin haltija muuttaa ulkomaille ennen varojen nostamista. Lisäksi osakesäästötili voi estää joissain tilanteissa ulkomaisten sijoittajien Suomesta saamien osinkojen verottamisen täällä, sillä ulkomaalaisten vastaavien sijoitustuotteiden käyttäjiä ei voida syrjiä verotuksessa. Veromenetyksiä on vaikea arvioida, mutta ne voivat nousta jopa kymmeneen miljooniin euroihin vuodessa.

Me katsomme, että osakesäästötili hyödyttää vain kaikista varakkaimpia ihmisiä, joilla on mahdollista sijoittaa huomattavia summia pitkäksi ajaksi riskipitoisiin kohteisiin. Hallituksen esityksellä näiden ihmisten mahdollisuutta sijoittaa tilille vielä enemmän varoja lisätään. Tällä hetkellä keskimääräinen sijoitus osakesäästötilille on 5 000 euroa, ja tämän 50 000 euron rajan, jota nyt ollaan nostamassa, on saavuttanut tähän mennessä alle neljä prosenttia osakesäästötilin käyttäjistä. Emme näe tarpeelliseksi lisätä kaikkein varakkaimpien neljän prosentin mahdollisuuksia sijoittaa etenkin, kun varjopuolena ovat edellä kuvatut mahdollisuudet eräissä tilanteissa välttää verot kokonaan. Tällainen vaalikauden aikana yhteensä 20 miljoonan euron lahja alle neljälle prosentille kaikista varakkaimmista osakesäästäjistä on kerta kaikkiaan kestämaton, se on epäoikeudenmukainen, ja en voi kerta kaikkiaan ymmärtää, miten kehdataan tehdä tällainen esitys. Se on jopa tuhansien eurojen veroetu kaikista varakkaimmille siinä tilanteessa, jossa toisilta leikataan jopa yli tuhat euroa kuukaudessa.

Puhemies! Tätä esitystä on myös perusteltu sillä, että tämä osakesäästötili kouluttaa ja kasvattaa ihmisiä sijoittamaan, mutta kun tällä hetkellä se keskimääräinen talletus on 5 000 euroa, niin tämä katon nosto ei millään tavalla lisää tätä kasvatuksellista elementtiä, joka tähän osakesäästötiliin on joissakin puheenvuoroissa yhdistetty. Kaiken kaikkiaan tämän esityksen perusteet ovat hyvin hatarat, ja siitä syystä teen vastalauseen 1 mukaisen hylkäsesityksen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Saramo.

19.57 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Kiitän edellistä puheenvuoroa, jossa käytiin laajasti läpi näitä ongelmia. Itse keskityn lähinnä yhteen asiaan. Kun täällä on väheksytty sitä, että vain 60 miljoonaa on solidaarisuusveron veromenetykset, tuottomenetykset valtiolle, niin tästäkin on sanottu, että ne menetykset ovat todennäköisesti hyvin pieniä.

Ensinnäkin tämä on syvästi ideologinen päätös. Hallituksella, joka sanoo, että on pakko tehdä sitä ja tätä, leikata kaikista köyhimmillä, on varaa laajentaa kaikkein rikkaimpien saamia etuja. Mutta sitten kun katsotaan vähänkin pidemmälle, niin tämä on osa tämmöistä kokonaisuutta, missä on vakuutuskuoret, erilaisia kapitalisaatiosopimuksia. Meillä on luotu järjestelmä, jossa kyllä hyvinkin pienestä eläkkeestä maksetaan jo isolla prosentilla veroa, ja sitten kun keskituloinen palkansaajakin alkaa maksaa enemmän veroa, niin sellaisista tuloista, pääomatuloista ei makseta välttämättä lainkaan veroja. Niin kauan kuin minä muistan, oikeisto on aina sanonut, että me ei voida verottaa rikkaita, koska sitten ne keräävät kimpsunsa ja kampsunsa ja muuttavat pois maasta ja silloin me kaikki hävitään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2023 vp

Mutta tämä kokonaisuus, jossa meillä voi siirtää verotusta eteenpäin erilaisilla järjestyillä, josta tämä ei siis ole ainoa, ja sitten lopulta voi siirtää kirjat pois maasta ja jättää verot kokonaan maksamatta, tämä on aivan uskomattoman epäisänmaallinen järjestely. Tällaista ei ole muissa länsimaissa. Meillä muissa länsimaissa on nämä arvonnousuverot. Silloin kun me päätettiin edellisessä hallituksessa, että tämä arvonnousuvero vihdoinkin tulee, niin silloin sen ministeri Saarikko tosiaan kaatoi, ilman että kukaan pystyi asialle tekemään mitään. Mutta täytyyhän nyt olla jompikumpi: joko verot maksetaan silloin, kun se tuotto tehdään Suomessa, tai sitten se vero maksetaan, kun muutetaan Suomesta pois. Mutta se, että valitaan se, että veroa voi siirtää eteenpäin, ja sitten valitaan myös se, että sitä ei pois muuttaessa veroteta, niin tämä kokonaisuus on paitsi epäisänmaallinen niin yleishaitallinen. Tämä kannustaa viemään rahat pois Suomesta ja muuttamaan pois Suomesta.

Jos tällä hetkellä ne menetykset näissä yksittäisissä esimerkeissä lasketaan miljoonissa tai kymmenissä miljoonissa, niin tällä hetkellä omaisuusverot paisuvat meidän yhteiskunnassa niin valtavasti, että jo lähivuosina me puhutaan sadoista miljoonista. Ja se on rahaa, joka me tuosta vain menetetään ulkomaille ilman, että siitä hyödytään, vaikka se tuotto on tehty Suomessa. Kuka tahansa voi mennä ulkomaille tekemään tuottoa ulkomaille ja maksaa sitten verot sen mukaan. Mutta kun täällä toimitaan, niin minusta pitäisi olla pelisäännöt, jotka täällä pätevät. — Sen takia, arvoisa puhemies, kannatan edustaja Mäkysen juuri tekemää esitystä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

20.00 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Hieman harmittelen sitä, että edustaja Zyskiewicz ei ole täällä paikalla. Hän tässä aikaisemmin puheenvuoron käytti siitä, kun me puhuttiin tästä solidaarisuusveron rajan nostamisesta eli siitä, että tehtiin verohelpotus suurituloisimmille ihmisille. Se oli kuulemma ja on kuulemma taktinen meidän puoleltamme. Me joudumme korostamaan, että kysymys on arvoista. Kysymys on arvoista, minkä suuntaisesti tehdään leikkauksia, ketä suositaan yhteiskunnassa. Leikkauksia tehdään köyhimmille ja suositaan suurituloisimpia verohelpotusten kautta, ja nyt meillä on tässä toinen hyvä esimerkki, niin kuin edustaja Mäkynen ja myöskin Saramo omassa puheenvuorossaan erinomaisesti kuvasivat, nämä osakesäästötilit, joilla jälleen ollaan paapomassa hyvätulaisia ihmisiä Suomessa tilanteessa, jossa me samanaikaisesti kuritamme pienituloisimpia.

Tämä on vakava ongelma arvojen tasolla, ja juuri tämän vuoksi, arvoisa puhemies, minä kannatan edustaja Mäkysen tekemää hylkäsesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

20.01 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Jos nyt suhtaudutaan tähän esitykseen vähän rauhallisemmin eikä vain sen takia lähdetä kritisoimaan tätä, kun esityksessä sanotaan sanat ”osake” ja ”säästö”. Sen ei automaattisesti pitäisi salin vasemmalla laidalla laittaa kaikkia hälytyskelloja soimaan, että tässä on nyt jotain kamalaa.

Suomen Pankin katsauksessa todetaan, että suomalaisilla lepää tileillään noin 110 miljardia euroa rahaa, joista noin kaksi kolmasosaa lepää lähes nollakorkoisilla tileillä. Kyllähän tämäkin on sellainen asia, mistä pitää huolestua, että niin merkittävä määrä suomalaisten varallisuudesta on tileillä, joilla ei ole edes korkotuottoa, kun inflaatio laukkaa. Eli suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2023 vp

malaisten rahoja häviää joka vuosi inflaation seurauksena sen sijaan, että ne olisivat kasvamassa korkoa ja sitä kautta synnyttämässä tähän yhteiskuntaan lisää pääomia, jotka sitten tuottavat tälle yhteiskunnalle hyvää esimerkiksi uusien innovaatioiden ja työpaikkojen muodossa.

Jos katsotaan nyt vaikka esimerkiksi Ruotsia ja Suomea, niin kyllähän siellä on ollut se trendi hyvin pitkään, että ruotsalaiset sijoittavat koko elämänsä aikana osakkeisiin, rahastoihin, kun Suomessa tavallaan se ainoa säästettävä, sinänsä hieno asia on oma asunto. Se valitettavasti myös aiheuttaa sen, että Suomi on aika pääomaköyhä maa. Ei ole puskureita, ei ole varoja, mikä sitten aiheuttaa pahimmassa tapauksessa sen, että esimerkiksi kotimaiset yritykset lähtevät hakemaan pääomia muualta kuin Suomesta. Okei, nyt tilanne on vähän helpottunut, kun pääomien liikkuminen on hyvin vapaata, joten sikäli se ei aiheuta niin massiivisia ongelmia, mutta kuitenkin se voi aiheuttaa ongelmia, jos meillä ei ole pääomia tässä maassa. [Jussi Saramon välihuuto]

Kyllä pitäisi katsoa tätä asiaa siitä näkökulmasta, että se on koko yhteiskunnan etu, että suomalaisilla on mahdollisuus sijoittaa omia rahojaan ja säästää niitä rahojaan pahan päivän varalle. Osakesäästötilin keskeinen ideahan on siinä, että jos sinä säästät osakkeisiin, jotka sitten tuottavat vaikka osinkoja, niin kun nyt niistä osingoista maksetaan veroa, niin jos ne ovat siellä osakesäästötilin sisällä, ne osingot saavat kerääntyä sinne, ja sitten kun sinä otat ne rahat pois sieltä, niin sinä maksat verot siitä koko hommasta. Eli se vaan lykkää, [Jussi Saramo: Paitsi jos muutat pois!] se vaan lykkää verotusta, mutta se mahdollistaa sen, että suomalaiset voivat säästää ja sijoittaa. Ei pitäisi aina antaa kuvaa, että sijoittaminen kuuluu ja on vain joku rikkaiden etuoikeus, koska sitä se ei ole. [Jussi Saramo: Mites se poismuutto?] Sijoittaminen ei ole vain rikkaiden etuoikeus, vaan sen pitää kuulua koko Suomen kansalle.

Harmissani muistelen omaa peruskouluaikaani, kun ei koulussa paljon puhuttu siitä, että hei, omiakin rahoja voisi säästää, niitä voi sijoittaa tällaisiin tuotteisiin. Tämä olisi ollut esimerkiksi aivan mahtava lisä jonnekin matematiikan tunneille, että oltaisiin kerrottu tämmöisistä mahdollisuuksista, mutta ei kerrottu. [Jussi Saramo: Mites se poismuutto?] Ei kerrottu. Tässä maassa ei ole vaan haluttu ikään kuin tuoda sitä positiivista kuvaa, mikä säästämisestä ja sijoittamisesta voi koko kansalle kertyä. [Puhemies koputtaa] Tämä osakesäästötili on hyvä ratkaisu siihen. [Jussi Saramo: Ette kommentoinut poismuuttoa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja seuraavaksi edustaja Mäkynen.

20.05 Matias Mäkynen sd: Edustaja Bergbom nyt antaa kuvan siitä, että tämä osakesäästötilin 50 000 euron katon nosto 100 000 euroon elikkä varakkaimman neljän prosentin varallisuuden kerryttäminen edelleen on jotenkin suomalaisen tavallisen duunarin tai pienituloisen etu ja että pienituloisille nyt jää suuria säästöjä, jotka he sitten sijoittavat suomalaisiin startupeihin ja yrityksiin, ja koko Suomen talouskasvu tästä ampaisee hurjaan vauhtiin.

Keskimääräinen sijoitus on 5 000 euroa. Näille tileille ei ole noin keskimäärin tehty sellaisia sijoituksia, jotka nyt tähän 50 000 euron kattoon törmäisivät. Ette ottaneet mitään kantaa siihen asiaan, jonka Saramo ja itsekin nostin tuossa omassa puheenvuorossani, että on mahdollista ulkomaille muuttamalla välttää vero kokonaan. Tämä on jälleen suurituloisten yksi mahdollisuus välttää verotus Suomessa kokonaan ja sellaisenaan hyvin epäiänmaallinen esitys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2023 vp

Ette myöskään ottanut mitään kantaa siihen, että olette itse ilta illan jälkeen täällä esittänyt, että meillä ei ole varaa yhtään mihinkään, Suomessa ei ole varaa enää pitää ihmisten toimeentulosta huolta, pakko on toimeentulotuella elävät ihmiset hätää kodeistaan kolmen kuukauden sisällä, on pakko leikata asumistuesta yli tuhat euroa ja pakottaa ihmiset myymään omat omistusasuntonsa alueella, jossa ei edes käydä asuntokauppaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Älkää lausuko väärää todistusta täällä!] Tällaisia esityksiä te tänne tuotte, koska mihinkään ei ole varaa, mutta nyt teillä on varaa 20 miljoonaa valtiovarainministeriön esityksen mukaan tällä hallituskaudella, mutta kuten edustaja Saramo hyvin kuvasi, riskit ovat paljon suuremmat. Tässä voidaan puhua ja todennäköisesti puhutaan jopa satojen miljoonien eurojen verohäviöstä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Se on teille täysin ok. Sitä te kannatatte, ja tähän on teidän mielestänne varaa. Te ette ota mitään kantaa näihin esityksen haittapuoliin ja näihin ongelmiin, vaan te vaan kerrotte, kuinka nyt jokaisella suomalaisella jääkin yhtäkkiä niin paljon rahaa säästettäväksi osakesäästötilille.

Kyllä minäkin kannatan sitä, että duunarit, joilla on tileillensä rahaa, sijoittavat ne suomalaisiin osakkeisiin. Siihen ei tarvita osakesäästötiliä. Jokaisella suomalaisella on mahdollisuus sijoittaa osakkeisiin suomalaisessa pörssissä, Helsingin pörssissä, tai missä tahansa maailman pörssissä ilman, että siihen tarvitaan osakesäästötiliä. Itse asiassa tämä verotuksen lykkääminen on mahdollista myös esimerkiksi näillä pörssinoteeratuilla rahastoilla ja monilla muillakin välineillä, jotka ovat itse asiassa vaikkapa tavan duunareille helpompia välineitä, yksinkertaisempia välineitä, eikä ole mitään tarvetta tällaiselle rakenteelle.

Joten tämä osakesäästötili ja varsinkaan sen katon nosto eivät tee sitä, mistä te tässä nyt juuri puhutte, ja siksi tämä esitys on täysin turha ja hylättävä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vastauspuheenvuoro, edustaja Bergbom, ja sen jälkeen sitten Saramon puheenvuoro.

20.08 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin, että tässä salissa ei lausuttaisi kuitenkaan väärää todistusta. Emme ole heittämissä ihmisiä kaduille, kuten te annatte täällä salissa ymmärtää. Te annatte täällä salissa ymmärtää näin. Omassa puheenvuorossani korostin sitä, kuinka säästäminen, sijoittaminen, ei ole vain rikkaiden suomalaisten etuoikeus vaan se kuuluu koko kansalle ja siitä voi hyötyä koko kansa, myös pienituloiset ihmiset. Korostin sitä, kuinka kyse on myös kulttuurin muutoksesta, siitä, että me kannustetaan kaikkia ihmisiä sijoittamaan eikä anneta jatkuvasti sitä kuvaa, että on vain rikkaiden etuoikeus tehdä sijoituksia. Osakesäästötili mahdollistaa sen, että suomalainen voi sijoittaa omia rahojaan osakesäästötilin sisälle, jossa osingot saavat kertyä rauhassa rahaston sisälle, jonka jälkeen, kun olet kerryttänyt niitä sinne pidemmän aikaa, voit ottaa ne ja siinä kohtaa maksat verot. Se vain lykkää verotusta eteenpäin. [Jussi Saramo: Paitsi jos muutat pois!] Kyse on järkevästä ratkaisusta, joka lisää suomalaisten varallisuutta [Puhemies koputtaa] pidemmällä aikavälillä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Saramo.

20.09 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä edustaja Bergbom ei vieläkaan pystynyt sanomaan, kun koko ajan toistelee, että se vain lykkää verotusta. Ei se lykkää. Jos se menee perinnönsaajille tai jos muutat pois, niin se vero jää kokonaan maksamatta — ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2023 vp

konaan maksamatta. Toki riippuu siitä, mihin muuttaa: jos muuttaa johonkin semmoiseen maahan, missä veropohjasta pidetään kiinni, voi olla, että siitä maksetaan sinne maahan joku vero — tietysti ne, jotka haluavat välttää veroja, siirtävät kirjat semmoiseen maahan, missä ei makseta veroja ollenkaan — mutta Suomeen siitä ei tule mitään.

On kumma, miten perussuomalaisista on tullut näin epäisänmaallinen puolue. Täytyy ihmetellä. Muistetaan, että kaikki kun te äänestitte täällä suomalaisten, Suomen kansan, etua vastaan, niin te sanoitte, että ei, se oli Soini, ne olivat ne siniset, emme me perussuomalaiset, vaikka osa porukkaa oli täällä painamassa nappia. Soini sentään, vaikka teki niin kuin kokoomus käski, esitti olevansa Suomen kansan puolella, mutta tähän täällä nytkin puhutte kansankapitalismista, vaikka tämä esitys ei auta niitä pienituloisia, ei auta niitä opiskelijoita, joista tässä edustaja Bergbom puhui. Tämä auttaa niitä kaikkein rikkaimpia ihmisiä. Ja silti te täällä puhutte jotain tavallisista ihmisistä, jotka jotenkin hyötyvät, ja jostain asennemuutoksesta. Kyllä teidän on varmaan myönnettävä.

Nyt ei ole ministereitä paikalla, mutta kun kuuntelee, miten esimerkiksi pääministeri Orpo puhuu, niin hän sanoo aina, että meidän on nyt pakko tehdä näitä leikkauksia, koska hyvinvointivaltio pitää pelastaa. Mutta kun kuuntelee teidän puheenjohtajaanne, valtiovarainministeriä, niin hänhän puhuu — ei mitään hyvinvointivaltiosta — että meillä on sosiaalivaltio, joka pitää purkaa. Kyllä te olette tällainen uuden ajan thatcherismin puolue, Suomen kansan vastainen puolue. Toivon, että näissä esityksissä ainakin perustelut olisivat sitten linjassa sen kanssa, mitä oikeasti ollaan tekemässä, eikä selitettäisi rikkaiden edun ajamista jollain Suomen kansan edulla. Ei tuommoinen sumutus kuitenkaan kovin pitkään voi mennä läpi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Bergbomilla oli vielä. [Miko Bergbomin välihuuto] — No niin, selvä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.